

Utlåtande 2016:108 RII (Dnr 106-446/2015)

**Upprättandet av ett minnesmärke över utbildnings-,
kvinnorätts- och demokratipionjären Anna Whitlock**

Motion (2015:10) av Lotta Edholm m.fl. (alla L)

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

Motion (2015:10) av Lotta Edholm m.fl. (alla L) om upprättandet av ett minnesmärke över utbildnings-, kvinnorätts- och demokratipionjären Anna Whitlock anses besvarad med vad som anförs i utlåtandet.

Föredragande borgarrådet Roger Mogert anför följande.

Ärendet

Lotta Edholm m.fl. (alla L) föreslår i en motion att ett större minnesmärke över utbildnings-, kvinnorätts-, konsument- och demokratipionjären Anna Whitlock upprättas. Minnesmärket bör enligt förslagsställarna uppföras i närheten av Eriksbergsgatan där den Whitlockska samskolan låg. Enligt förslagsställarna kommer Anna Whitlock att få en gata uppkallad efter sig i Hagastaden men anser att hennes gärning förtjänar större uppmärksamhet för det hon åstadkom som person, och för det hon representerar: de lika rättigheterna som elev, konsument och medborgare, oavsett kön och andra förutsättningar.

Anna Whitlock (1852-1930) tog 1905 initiativ till konsumentkooperativet Svenska hem och skapade dessförinnan en av de första samskolorna där pojkar och flickor undervisades tillsammans på lika villkor - Whitlockska samskolan.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, kulturnämnden, Norrmalms stadsdelsnämnd, Östermalms stadsdelsnämnd och Fredrika Bremer Förbundet. Fredrika Bremer Förbundet har inte lämnat något remissvar.

Stadsledningskontoret har inget i sak att anföra kring lämpligheten att ett större minnesmärke uppförs efter Anna Whitlock. Ett lämpligt förfarande är att inleda arbetet med en skrivelse i den berörda nämnden eftersom det enligt stadsledningskontorets mening är denna som främst ska finansiera minnesmärket genom prioritering inom budget.

Kulturnämnden finner att om ett minnesmärke ska komma till stånd måste detta ske med extern finansiering. Skulle så vara fallet är Stockholm konst behjälpliga med det konstnärliga och administrativa kompetensen.

Norrmalms stadsdelsnämnd har ingenting emot att staden lyfter fram inflytelserika personer när allmänna platser namnsätts. Förvaltningen anser att det är viktigt att uppmärksamma kvinnor eftersom de ofta förbisätts i historieskrivningen. När en plats namnges efter en person finns det en poäng med att personen har en anknytning till platsen. Detta bidrar till att platsens historia lyfts fram i det fysiska rummet och på så vis kan platsens identitet stärkas.

Östermalms stadsdelsnämnd har ingenting emot att staden lyfter fram inflytelserika personer när allmänna platser namnsätts. Förvaltningen håller med motionen om att det är viktigt att uppmärksamma kvinnor eftersom de ofta förbisätts i historieskrivningen. När en plats namnges efter en person finns det en poäng med att personen har en anknytning till platsen. Detta bidrar till att platsens historia lyfts fram i det fysiska rummet och på så vis kan platsens identitet stärkas.

Mina synpunkter

Stockholm har vuxit fram ur de människor som format och formar staden. Vi ser positivt på möjligheten att i stadsrummet uppmärksamma såväl personer som händelser. Stadsbyggnadsnämndens namnberedning har i 2016 års budget i uppdrag att utreda ett skyltprogram som markerar platser där viktiga personer för Stockholm verkat. I ett sådant program kan Anna Whitlock mycket väl ha en plats.

Bilaga

Motion (2015:10) av Lotta Edholm m.fl. (alla L) om Upprättandet av ett minnesmärke över utbildnings-, kvinnorätts- och demokratipionjären Anna Whitlock.

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Reservation anfördes av borgarråden Joakim Larsson och Cecilia Brinck (alla M) och borgarrådet Lotta Edholm (L) enligt följande.

Vi föreslår att kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

1. Motion (2015:10) av Lotta Edholm m.fl. alla (L) om upprättandet av ett minnesmärke över utbildnings- kvinnorätts- och demokratipionjären Anna Whitlock bifalls.
2. Därutöver anføres följande.

Liberalerna har motionerat om att ett större minnesmärke bör uppföras över utbildnings- kvinnorätts- och demokratipionjären Anna Whitlock. Hennes stora gärning rättfärdigar en större närvaro i Stockholms stadsbild.

Borgarrådet Wanngård har besvarat motionen med att Whitlock mycket väl kan ha en plats i det skyltprogram som förnärvarande utreds.

Vi anser att Whitlocks gärning förtjänar större uppmärksamhet och staden bör resa ett minnesmärke, till exempel i form av en staty, i nära anslutning till en plats hon varit verksam vid.

Stockholm behöver fler, tydliga minnesmärken över de kvinnor som gjort stora och viktiga gärningar i staden men som behandlats njuget av den manligt dominerade historieskrivningen.

Vi noterar slutligen att stadsledningskontoret anser att en framställan om att upprätta ett sådant minnesmärke ska göras i form av en skrivelse i berörd nämnd. Följaktligen kommer vi nu lägga samma initiativ i nämnd och hoppas på att det får ett mer välvilligt svar än det vi fått av borgarrådet. Detta även om vi anser att en motion till stadens högsta organ borde vara en fungerande form att lägga politiska förslag i, oavsett om de är förenade med vissa kostnader.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

Motion (2015:10) av Lotta Edholm m.fl. (alla L) om upprättandet av ett minnesmärke över utbildnings-, kvinnorätts- och demokratipionjären Anna Whitlock anses besvarad med vad som anförs i utlåtandet.

Stockholm den 1 juni 2016

På kommunstyrelsens vägnar:
KARIN WANNGÅRD

Roger Mogert

Ulrika Gunnarsson

Reservation anfördes av Joakim Larsson, Cecilia Brinck, Dennis Wedin, Johanna Sjö och Markus Nordström (alla M) och Lotta Edholm (L) med hänvisning till Moderaternas och Liberalernas gemensamma reservation i borgarrådsberedningen.

Ersättaryttrande gjordes av Jonas Naddebo (C) med hänvisning till Moderaternas och Liberalernas gemensamma reservation i borgarrådsberedningen.

Remissammanställning

Ärendet

Lotta Edholm m.fl. (alla L) föreslår i en motion att ett större minnesmärke över utbildnings-, kvinnorrätts-, konsument- och demokratipionjären Anna Whitlock upprättas. Minnesmärket bör enligt förslagsställarna uppföras i närheten av Eriksbergsgatan där den Whitlockska samskolan låg.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, kulturnämnden, Norrmalms stadsdelsnämnd, Östermalms stadsdelsnämnd och Fredrika Bremer Förbundet. Fredrika Bremer Förbundet har inte lämnat något remissvar.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontoret tjänsteutlåtande daterat den 29 juni 2015 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsledningskontoret har inget i sak att anföra kring lämpligheten att ett större minnesmärke uppförs efter Anna Whitlock. Stadens centrala torg, platser och parker förvaltas vanligen av trafiknämnden, fastighetsnämnden eller berörd stadsdelsnämnd. Humlegården som nämns i motionen förvaltas av Östermalms stadsdelsnämnd.

Om ett minnesmärke ska upprättas kan arbetet med fördel inledas med en skrivelse i den berörda nämnden, detta eftersom det är stadsledningskontorets mening att det aktuella minnesmärket i så fall främst ska finansieras genom prioriteringar inom den ansvariga nämndens budget.

Stadsledningskontoret föreslår kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige att anse motionen besvarad med vad som anförs i tjänsteutlåtandet.

Kulturnämnden

Kulturnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 22 september 2015 följande.

Kulturnämnden beslutar enligt kulturförvaltningens förslag: att som remissvar överlämna och återöppna detta tjänsteutlåtande.

Kulturförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 8 september 2015 har i huvudsak följande lydelse.

Kulturförvaltningen delar motionärernas uppfattning att minnesmärkena över förebildliga kvinnor i stadsbilden är få. De senaste åren har minnesmärken främst kommit till stånd på initiativ och med finansiering av vänföreningar och sällskap, t ex Monica Zetterlunds vänner och Elin Wägner Sällskapet.

Stockholm konst som är stadens avdelning för ny offentlig gestaltning har i det sammanhanget varit behjälplig med konstnärlig rådgivning, urval och socklar. Stockholm konst kan alltså agera stöttande i ett projekt som detta men kan inte gå in som finansär då Stockholm konsts extra medel (utöver 1%-regeln) främst är riktade mot insatser i ytterstaden.

Kulturförvaltningen finner därför att om ett minnesmärke över Anna Whitlock komma till stånd måste detta ske med extern finansiering.

Anna Whitlocks gärning kommer att speglas i den nya basutställningen på Stadsmuseet.

Norrmalms stadsdelsnämnd

Norrmalms stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 14 augusti 2015 följande.

Remissen besvaras med förvaltningens tjänsteutlåtande.

Norrmalms stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 24 september 2015 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen har ingenting emot att staden lyfter fram inflytelserika personer när allmänna platser namnsätts. Förvaltningen anser att det är viktigt att uppmärksamma kvinnor eftersom de ofta förbisetts i historieskrivningen. När en plats namnges efter en person finns det en poäng med att personen har en anknytning till platsen. Detta bidrar till att platsens historia lyfts fram i det fysiska rummet och på så vis kan platsens identitet stärkas.

Östermalms stadsdelsnämnd

Östermalms stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 24 augusti 2015 följande.

Motionen besvaras med förvaltningens tjänsteutlåtande

Östermalms stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 14 augusti 2015 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen har ingenting emot att staden lyfter fram inflytelserika personer när allmänna platser namnsätts. Förvaltningen håller med motionen om att det är viktigt att uppmärksamma kvinnor eftersom de ofta förbisätts i historieskrivningen. När en plats namnges efter en person finns det en poäng med att personen har en anknytning till platsen. Detta bidrar till att platsens historia lyfts fram i det fysiska rummet och på så vis kan platsens identitet stärkas.